

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1132

van **CATHY COUDYSER**

datum: 21 april 2022

aan **LYDIA PEETERS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Project 'Kustvisie' - Stand van zaken

Eind mei 2021 raakte bekend dat Vlaanderen de opmaak van een kustvisie, een langetermijnvisie om de Vlaamse kust en het hinterland ook tegen 2100 te beschermen tegen de vooropgestelde zeespiegelstijging, weghaalt uit de procedure 'complexe projecten'. De minister verduidelijkt tijdens de commissievergadering van 24 juni dat zou worden voortgebouwd op de kennis die tot nog toe was vergaard aan de hand van een op maat gemaakte procesaanpak, die verder zou worden uitgewerkt binnen een kader sui generis, waarbij een geïntegreerd onderzoek wordt gevoerd dat ingebed wordt in een traject van cocreatie. Een nieuw consortium onder leiding van de heer Alexander D'hooghe (voormalige intendant van Oosterweel) zou het project Kustvisie inhoudelijk en procesmatig verder ondersteunen.

In een nota die aan de Vlaamse Regering werd voorgelegd op 25 juni 2021 wordt het vervolgtraject verder verduidelijkt als volgt: "Bij het ontwikkelen van oplossingen en maatregelen om de bescherming van de kust te verwezenlijken, wordt het volgende streefbeeld als leidraad gehanteerd: *"Het ontwikkelen van een veilig, gezond en multifunctioneel kustsysteem dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften"*. De uitwisseling en afstemming met andere overheden en actoren die al voorzien was binnen de (oude) organisatiestructuur, wordt in het vervolgtraject in stand gehouden. Tijdens het onderzoeksproces zal sterk ingezet worden op cocreatie. Deze cocreatie zal vorm krijgen door met actoren in gesprek te gaan in het kader van zogenaamde 'werkbanken'. Deze manier van werken moet ervoor zorgen dat de ambities en evaluatiecriteria die gehanteerd worden gedragen zijn en zal bijdragen tot de trechtering van een gedragen alternatief. Er wordt overwogen om een burgerparticipatie op te zetten in een latere fase op een moment in het proces dat de strategie concreter is en het publiek gericht kan bevraagd worden."

In de nota staat ook dat het de bedoeling is dat de Vlaamse Regering op basis van de resultaten van het onderzoekstraject en het cocreatietraject in het najaar van 2023 politieke beslissingen neemt over de ligging van de kustlijn en de afbakening van de ruimte waarbinnen de zeewering in de toekomst vorm zal krijgen.

Op de webpagina van Kustvisie staat verder nog te lezen dat in de onderzoeksfase alle betrokken partijen via 'werkbanken' samen op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten, eigen onderzoek en eigen wensen, een strategisch plan uitwerken met daarin de maatschappelijk meest wenselijke maatregelen om de kust te beschermen in geval van zeespiegelstijging.

Op 14 maart 2022 verscheen een bericht op de webpagina van Kustvisie waarin melding gemaakt wordt dat in maart 2022 is gestart met de tweede fase van het project Kustvisie, waarbij het de bedoeling is de verschillende alternatieven voor de bescherming

van de Vlaamse kust op lange termijn te bespreken en te evalueren. Volgens datzelfde bericht werden tijdens de eerste fase (die is afgerond) binnen het cocreatietraject de ambities voor de toekomstige kustlijn vastgelegd.

In het artikel 'Bestand tegen de storm, en nog mooi ook', verschenen in De Morgen van 23 maart 2022, staat dat natuurlijke kustbescherming via riffen en natuurlijke duinvorming mogelijk is. Het proefproject met de mosselbanken en de proefprojecten op Oosteroever en Raversijde rond natuurlijke duinvorming lijkt positief. Ook het Nederlandse experiment rond de zandmotor wordt in Vlaanderen nauw opgevolgd. In het artikel wordt erop gewezen dat kan geëvolueerd worden naar een dynamische kust, waarbij de kustlijn zeewaarts wordt geschoven op diverse locaties. Daarvoor is wel een mentaliteitswijziging nodig. Zeezicht vanop de dijk zal duinzicht worden. Tevens zouden die uitdagingen ook nieuwe kansen bieden voor recreatie en biodiversiteit.

1. Wat zijn de alternatieven voor de toekomstige kustlijn, zoals blijkt uit de eerste fase van het cocreatietraject? Kan de minister de verschillende alternatieven die in deze alternatievenatlas vervat liggen concreet schetsen? Welke elementen bouwen voort op de kennis van de vorige onderzoeken (Vlaamse Baaien, complex project, ...)? Welke nieuwe elementen liggen daarin vervat? Welke wetenschappelijke onderbouwing is er voor elk van de alternatieven? Is er een ruwe kostenraming voor elk van de alternatieven toegevoegd in de alternatievennota? Zo ja, kan ze die toelichten?
2. Ik heb begrepen dat meerdere werkgroepen/werkbanken aan de gang zijn over verschillende deelaspecten.

Kan de minister voor elk afzonderlijk deelaspect een indicatie geven van het aantal keren dat rond elk deelaspect al is vergaderd tot nu toe en wat de bijdrage van elk van deze werkbanken is in het geheel van de oefening tijdens de eerste fase? Hoe wordt de inbreng van elke werkbank samengebracht tot een coherent geheel? Wat wordt tijdens de tweede fase van het proces verwacht van de diverse werkbanken?
3. Wat is de rol van de gouverneur van West-Vlaanderen in het nieuwe consortium? Acht de minister het noodzakelijk deze rol bij te sturen?
4. In welke mate hebben lokale besturen aan de kust voldoende expertise in huis om kwalitatieve inhoudelijke inbreng te doen, zowel in de eerste als in de tweede fase? Acht de minister het wenselijk hen daarin extra te ondersteunen en zo ja, hoe concreet?
5. Welke stakeholders worden nu betrokken bij de tweede fase en wat is hun concrete taakstelling in vergelijking met de eerste fase? Hoeveel tijd krijgen de stakeholders om hun suggesties, bedenkingen, ... te formuleren?
6. Overeenkomstig de tijdlijn opgenomen op pagina 7 van de nota aan de Vlaamse Regering van 25 juni zou intussen zowel een communicatieplan, evaluatiemodel als cocreatiestrategie afgerond moeten zijn.

Kan de minister de grote lijnen van elk daarvan nader toelichten?
7. Hoe staat de minister tegenover de bovenvermelde conclusies uit het persartikel? Zijn deze conclusies conform de bevindingen van het consortium?
8. Kan de minister verduidelijken welke opeenvolgende stappen de komende maanden dienen doorlopen te worden in aanloop naar het vooropgestelde politieke beslissingsmoment (gepland in het najaar van 2023)?

9. Zal het geplande burgerparticipatietraject nog in 2022 worden aangevat? Zo ja, wanneer is de start precies gepland en aan de hand van welke tools of methodiek zal het publiek bevraagd worden?

ANTWOORD

op vraag nr. 1132 van 21 april 2022

van **CATHY COUDYSER**

1. Het project Kustvisie bevindt zich momenteel in de onderzoeksfase. In deze fase werken alle betrokken partijen via 'werkbanken' samen op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten, eigen onderzoek en eigen wensen, een strategisch plan uit. De eerste fase van het onderzoek bestond uit het bepalen van een kader van ambities en een evaluatiekader met meer dan 60 evaluatiecriteria. Er werden vier hoofdambities gedefinieerd: een kustlijn die beschermend, toekomstgericht, aantrekkelijk en haalbaar is. Voor elk van deze hoofdambities werden verschillende subambities gedefinieerd.

In de tweede fase van het onderzoek evalueren we in of de diverse te onderzoeken alternatieven aan deze ambities voldoet.

Het consortium Hoogtij(d) gaf hiervoor een aanzet die na bespreking in diverse thematische werkbanken werd bijgesteld. In fase 1 van het onderzoek werden nog geen alternatieven besproken.

Ter voorbereiding van fase 2 van het onderzoek, dat startte op 8 maart 2022, werd door het consortium Hoogtij(d) een "kustlijnenatlas", een "alternatievenatlas (voor de strandzones van onze kust)" en een "havenatlas (met alternatieven voor onze 4 kusthavens)" uitgewerkt.

- De "kustlijnenatlas" beschrijft de 4 bouwstenen waaruit de toekomstige kustlijn kan bestaan. De "kustlijn" is de laagwaterlijn. De kust zelf werd in 40 logische "kustvakken" opgesplitst. 36 kustvakken zijn strandzones, de overige 4 kustvakken omvatten de 4 kusthavens.
De 4 "bouwstenen" kregen de namen "kustlijn 1", "kustlijn 2", "kustlijn 3" en "kustlijn 4". Elk van deze bouwstenen kan op 1 of meerdere van de 36 kustvakken met een strandzone toegepast worden en vormt zo een mogelijk "alternatief".
 - o Een "kustlijn 1" betekent dat in dat kustvak (op lange termijn bij 1, 2 en/of 3 meter zeespiegelstijging) een klein deel van het huidige strand permanent onder water zal komen te liggen.
 - o Een "kustlijn 2" betekent dat in dat kustvak de laagwaterlijn op dezelfde plaats blijft liggen, ook bij 3 m zeespiegelstijging.
 - o Een "kustlijn 3" betekent dat in dat kustvak de laagwaterlijn (op lange termijn bij 1, 2 en/of 3 meter zeespiegelstijging) enkele tientallen tot maximum enkele honderden meter meer zeewaarts zal komen te liggen.
 - o Een "kustlijn 4" betekent dat in dat kustvak er een eilandenboog komt. Om een logisch geheel te vormen, loopt zo een eilandenboog vaak over meerdere aanliggende kustvakken.

Voor elk type bouwsteen is het mogelijk om de nodige maatregelen stapsgewijs te nemen om onze kust ook bij 1, 2 en 3 meter zeespiegelstijging tegen een duizendjarige storm te blijven beschermen. Alleen zullen deze beschermingsmaatregelen in verhouding hoger zijn en dichter bij de bebouwing liggen bij een "kustlijn 1", dan bij een "kustlijn 2", dan bij een "kustlijn 3" en tot slot dan bij een "kustlijn 4".

- De "alternatievenatlas" neemt als vertrekpunt de alternatieven voor de ligging van de laagwaterlijn langs de volledige kust die tijdens de procedure complexe

projecten na onderzoek zijn ontwikkeld. Zo wordt met het vernieuwde co-creatietraject de draad opgepikt, waar het complex project stopte. Elk van deze alternatieven vormt een combinatie van 1 of 2 bouwstenen uit de kustlijnenatlas. Er zijn geen alternatieven gedefinieerd met 3 of 4 verschillende bouwstenen gespreid over alle kustvakken. Vanaf werkbank 3 op 8 maart 2022 tot werkbank 8 begin 2023 zullen deze alternatieven besproken, geoptimaliseerd en geëvalueerd worden. De stakeholders kunnen ook nog andere alternatieven suggereren. Wanneer deze met het evaluatiekader als kansrijk beoordeeld worden, worden ook deze alternatieven mee onderzocht. Om het co-creatietraject alle kansen te geven, is met de deelnemers van de werkbanken afgesproken dat de daar gegeven informatie vertrouwelijk is en niet buiten de werkbanken mag gedeeld worden. Dit houdt in dat details pas gedeeld kunnen worden na afronding van bepaalde fase en/of subfase binnen het traject.

- De "havenatlas" omvat de mogelijke alternatieven voor de 4 kusthavens. De alternatieven gaan van het houden van een open toegang tot zee, over de aanleg van een stormvloedkering vanaf een bepaalde zeespiegelstijging tot het afsluiten van (een deel van) de haven met een sluis. Om het co-creatietraject alle kansen te geven, kunnen details pas gedeeld worden na afronding van bepaalde fase/subfase binnen het traject.

Bij het onderzoek worden er data en modellen van het Waterbouwkundig Laboratorium van de Vlaamse overheid en modellen van het consortium Hoogtij(d) gebruikt om de nodige berekeningen uit te voeren. Daarnaast werd een "Technisch Wetenschappelijk Commissie" opgericht, waarin onafhankelijke academici zetelen die over het geleverde werk op gezette tijdstippen om advies gevraagd worden.

Onderdeel van het onderzoek van de alternatieven is om een raming te maken van de kosten én de baten.

Vernieuwend aan dit co-creatietraject is dat er met alle stakeholders van bij het begin van het onderzoek samengewerkt wordt. Om de stakeholders meer voeling bij de alternatieven te geven heeft het consortium Hoogtij(d) een derde dimensie toegevoegd aan de bestaande 2D alternatieven zodat kan worden gevisualiseerd hoe elk alternatief er zou kunnen uitzien en bijgevolg beter kan ingeschat worden wat de effecten van een alternatief zijn.

2. Dit co-creatietraject is een heel intens proces, waarbij er heel vaak in diverse samenstellingen wordt samengekomen. De bedoeling is dat stakeholders actief meedenken en mee input geven om alternatieven te evalueren en te optimaliseren. Zo willen we maximaal alle baten en kansen in kaart brengen en meenemen in het onderzoek.
 - De kust werd opgedeeld in 4 geografische zones: per geografische zone werd vanaf 25/11/2021 al viermaal digitaal samengekomen. Er zijn per geografische zone nog 5 vergaderingen gepland tot maart 2023.
 - Voor elk van de kusthavens worden aparte thematische werkbanken georganiseerd. Een eerste werkbank van elke kusthaven vond plaats op 24 maart 2022. Er zijn per kusthaven nog minstens 3 werkbanken gepland en indien nodig zullen er nog extra georganiseerd worden.
 - Er gingen daarnaast ook al een tiental "thematische" werkbanken door. O.a. over de diverse evaluatiecriteria werden meerdere gerichte thematische werkbanken georganiseerd, maar ook bv rond het thema toerisme en rond het thema nautische veiligheid. Naargelang de noodzaak zullen er ook in het vervolgtraject nog "thematische" werkbanken georganiseerd worden.
 - Er ging al heel veel bilateraal overleg door. O.a. met elke havenautoriteit apart, met elke kustburgemeester apart, enzoverder.
 - Om ervoor te zorgen dat alle stakeholders die in de diverse werkbanken meewerken, met het geheel mee blijven en ook rekening kunnen houden met

resultaten van andere werkbanken, worden er tijdens het hele co-creatietraject 5 "plenaire werkbanken" georganiseerd waarop telkens de stand van zaken wordt geschetst.

- Voor stakeholders die aangaven dat ze wel op de hoogte willen gehouden worden, maar niet actief in de werkbanken willen instappen, worden er tijdens het hele co-creatietraject 4 "klankbordgroepen" georganiseerd. Op deze momenten is er ook ruimte voor deze stakeholders om vragen te stellen en verbeteruggesties te doen.
 - De Technisch Wetenschappelijke Commissie kwam ook al enkele malen samen en gaf een schriftelijk advies over het kader van ambities en het evaluatiekader. Ook het komende jaar zal dit comité nog een aantal keer samengeroepen worden en om advies gevraagd worden.
 - Het consortium Hoogtij(d) en de opdrachtgevers (het Departement Mobiliteit en Openbare Werken en het agentschap MDK overleggen heel regelmatig en zorgen er zo mee voor dat alle inbreng tot een coherent geheel wordt gesmeed:
 - o Tweewekelijks is er een "kernteam" waarop de procesmatige zaken opgevolgd en afgesproken worden;
 - o Tweewekelijks is er een "coördinatieteam" waarop inhoudelijke zaken opgevolgd en afgestemd worden;
 - o Zeswekelijks is er een (ambtelijk) "bestuur Kustvisie" waarop de grote lijnen worden opgevolgd, afspraken worden gemaakt en de uitgaven opgevolgd en bewaakt worden;
 - o Tienwekelijks worden de risico's van het project in kaart gebracht en ge(her)evalueerd en worden de nodige acties gedefinieerd om de risico's te verlagen;
 - In het kader van het co-creatietraject was er een eerste bilateraal ambtelijk overleg met Nederland op 1 februari 2022 en met Frankrijk op 7 februari 2022. Een tweede bilateraal ambtelijk overleg is gepland begin juni, een derde begin oktober en er zal nog een vierde gepland worden begin 2023. Indien hier nood aan is, kan er nog extra overleg ingepland worden.
 - Er was een eerste kustburgemeestersoverleg in kader van kustvisie per geografische zone op 11 en 16 februari 2022, een tweede op 5 en 6 mei 2022 en er zal in oktober 2022 en begin 2023 een derde en vierde overleg gepland worden. Volgend op elk kustburgemeestersoverleg in kader van kustvisie wordt ook met (de kabinetten van) minister Peeters en minister Van Quickenborne een overleg georganiseerd. Op deze manier wordt ook de informatiedoorstroming naar de diverse politieke instanties verzekerd.
3. De gouverneur van West-Vlaanderen is geen lid van het consortium Hoogtij(d). Aangezien de gouverneur al op regelmatige basis het (reguliere) Veiligheidsoverleg kustburgemeesters voorziet, werd hij bereid gevonden om ook het "kustburgemeestersoverleg in kader van Kustvisie per geografische zone" voor te zitten. Gezien de goede contacten van de gouverneur met Frankrijk werd de gouverneur ook bereid gevonden om het bilaterale overleg met Frankrijk voor te zitten. (Gezien de goede contacten op ambtelijk niveau met Nederland via de Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie, wordt het bilaterale overleg met Nederland via die weg georganiseerd zonder rol voor de gouverneur.)
4. Naarmate dit onderzoek verder vordert, wordt dit specifiek per kustvak uitgewerkt. Input met specifieke wensen of opmerkingen van gemeenten is daarbij zeker nuttig en in het voordeel van de gemeente zowel op korte als lange termijn. Enerzijds zal het beschermingslint ruimtelijk verankerd worden via een juridische procedure en op die manier ook op korte termijn mogelijk al een impact op bepaalde vergunningsaanvragen hebben. Anderzijds bepaalt de ligging en breedte van het beschermingslint en de uitgestippelde roadmap op langere termijn hoe het uitzicht op en langs dit beschermingslint zal of kan evolueren. Dit bepaalt op zijn beurt de toeristische, economische, sociale en ecologische ontwikkeling van elke kustgemeente

voor een deel mee op lange termijn. Via het co-creatietraject dat werd uitgestippeld, willen we zoveel mogelijk de kansen die hier liggen, meenemen. De input van alle stakeholders is hiervoor cruciaal. Graag nemen we die input mee tijdens het co-creatietraject, zodat er nadien niet alleen een beschermingslint in openbaar onderzoek gaat dat onze kust beschermt, maar dat ook toekomstgericht, aantrekkelijk en haalbaar is. Hopelijk geeft dit een beter beeld op de rol van de gemeenten in dit project.

Voor dit hele proces wordt er een grote tijdsinvestering van alle kustgemeenten gevraagd. Gezien de mogelijke toeristische, economische, sociale en ecologische impact op de kustgemeenten op korte en lange termijn, blijkt dit zeker een nuttige tijdsinvestering. Het werk vordert goed aangezien er reeds 4 van de 9 geplande geografische werkbanken afgewerkt zijn. Op het kustburgemeestersoverleg van 5-6 mei wordt over zowel het afgelopen proces als over het toekomstige proces van gedachten gewisseld. Er wordt daarbij ook besproken hoe de werkdruk voor de kustgemeenten ingeperkt kan worden waar mogelijk. Hiervoor wordt aan volgende zaken gedacht:

- Het consortium bezorgt een week voor elke werkbank een korte agenda met situering en beoogde werkpunten en uitkomsten aan alle mogelijke deelnemers. Zo kan elke gemeente beter inschatten welke personen zij afvaardigen en/of kunnen zij intern de nodige voorbereiding treffen en meegeven aan één afgevaardigde voor die gemeente.
 - Voor sommige werkbanken volstaat mogelijk één afgevaardigde ambtenaar voor twee of meer naburige gemeenten mits deze gemeenten de nodige onderlinge afspraken inzake interne voorbereiding en afstemming maken.
5. Er worden enkel stakeholders uitgenodigd die een algemeen belang voor een grote groep mensen vertegenwoordigen en verdedigen. Het gaat om vertegenwoordigers en experts van onder meer kustgemeentes, provinciale diensten, Vlaamse en federale overheid, havens, kenniscentra en middenveldorganisaties. Hierbij hebben we zo breed mogelijk gekeken en uitgenodigd. Een lijst van de uitgenodigde stakeholders per type werkbank kan u via een apart document bezorgd worden. Indien er volgens u stakeholders ontbreken, mag u dit zeker signaleren. Deze lijst en bijhorende vraag tot aanvulling werd ook aan de uitgenodigde stakeholders bezorgd.

Alle stakeholders werden vanaf fase 1 betrokken. Hun taakstelling kan u in het antwoord op vraag 4 terugvinden.

Alle stakeholders hebben gedurende de hele looptijd van het co-creatietraject tijd om hun suggesties en bedenkingen te formuleren. Er worden wel richtinggevende deadlines voor specifieke zaken gesteld om de voortgang van het onderzoek te bewaken. Er wordt echter ook rekening gehouden met "laattijdige" suggesties en bedenkingen. We gaan er vanuit dat alle stakeholders collegiaal hun best doen om dit co-creatietraject tijdig en met hoge kwaliteit af te ronden.

6. Er werd een communicatiestrategie en bijhorende acties uitgewerkt. Zo werd aan het begin van het co-creatietraject een persbericht uitgestuurd en een vernieuwde website www.kustvisie.be gelanceerd. Ook de resultaten van het co-creatietraject worden op het einde gecommuniceerd. Afhankelijk van de tussentijdse resultaten en in onderling overleg met de kustburgemeesters wordt er waar mogelijk ook tussentijd gecommuniceerd. Dit kan enkel indien er voldoende vertrouwen tussen alle stakeholders gegroeid is zodat dit het co-creatietraject niet schaadt.

Het evaluatiekader werd opgemaakt in fase 1 van het onderzoek, zie het antwoord op vraag 1.

De co-creatiestrategie werd voorafgaand aan de start van het co-creatietraject uitgewerkt. Er wordt voor geopteerd om met 4 geografische werkbanken, diverse thematische werkbanken, een plenaire werkbank en een klankbordgroep te werken. Het vergadertempo, de onderlinge afstemming, enz. werd vooraf vastgelegd. Zie ook het antwoord op vraag 2.

7. Het consortium volgt de onderzoeken inzake natuurlijke (en ondersteunde) duinvorming mee op en brengt deze waar mogelijk onder in het project. Het projectteam kan ervoor kiezen de inzichten en conclusies van deze lopende studie mee te nemen in de latere concretisering van duinontwerp in bepaalde zones. Mosselbanken lijken niet zozeer een oplossing als kustveiligheidsmaatregel, maar kunnen aanvullend ingezet worden om zand beter vast te houden of extra natuurwaarden toe te voegen.

Afhankelijk van de zone waarin dit geïmplementeerd wordt, kan een verbrede dynamische kust de beste optie zijn. In andere zones kan deze dynamische kust niet wenselijk zijn omdat dit bijvoorbeeld onvoldoende bescherming biedt in laaggelegen gebieden, een te grote onderhoudsbehoefte kent of niet aansluit op de aangrenzende zones.

Het verdere cocreatietraject bepaalt het beste alternatief op lange termijn voor onze kustlijn. Hierbij wordt rekening gehouden met tal van verschillende functies langs de kust waaronder strandrecreatie, ecologie, erfgoed, economie, visserij, waterrecreatie en tal van andere functies. Er wordt dusdanig niet enkel gekeken naar de impact op onze Kustlijn. Er wordt ook rekening gehouden met mogelijke kansen en ontwikkelingen binnen de verschillende alternatieven. Het gedetailleerde evaluatiekader biedt dan ook een uitgebreide beoordeling.

8. Tegen maart 2023 moet het werk in de werkbanken resulteren in één of meerdere voorkeursalternatieven. De vervolgstappen worden tegen de laatste werkbankvergaderingen in maart 2023 voorbereid en besproken. Momenteel wordt bekeken hoe de Vlaamse Regering dit resultaat juridisch kan verankeren. Dit bepaalt wanneer en over wat de Vlaamse Regering in 2023 kan beslissen. Deze beslissing legt ook de te nemen vervolgstappen vast. Om de gekozen "Kustvisie" te realiseren, zal er immers na 2023 nog veel werk verzet moeten worden.
9. Het blijkt op dit moment nog niet nuttig om een breed burgerparticipatietraject op te starten. Een burgerparticipatietraject is vooral geschikt voor heel concrete tastbare projecten. Op dit moment is Kustvisie vooral een strategisch project dat op hoofdlijnen de mogelijke en meest gewenste beschermingsmaatregelen op lange termijn onderzoekt en de nodige ruimte hiervoor uittekent. In komende decennia zal dit stapsgewijs in concrete projecten op het terrein moeten vertaald worden. Dan worden burgerparticipatietrajecten wel heel zinvol. Er wordt tegen maart 2023 bekeken hoe burgerparticipatietrajecten onderdeel van de vervolgstappen kunnen en/of moeten zijn.